

34(094-5)
(487:1)

~~2879~~
~~5~~

~~485~~

Поштарина плаћена.

Год. XVIII

НОВИ САД 15. V. 1938.

Број 5

Годишња претплата Д. 120.

Лист излази месечно.

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XVIII

1938

УРЕЂУЈЕ И ИЗДАЈЕ:

Др. НИКА Ј. ИГЊАТОВИЋ

СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржај: 80 Како се саставља ревизија. Слободна оцена. Штета. — 81 Установљење правне природе оставинског и метка. Одрицање од заједничке тековине. — 82 Приговори против менице на усменој расправи. — 83 § 5 зак. чл. XX: 1877. — 84 Издржавање небрачног детета. — 85 Доказивање у вези са § 97 Зор. — 86 Обнова. — 87 Члан управног одбора не може бити сведок. Солидарност је правно питање. — 88 Домар. — 89 Уговор општине без одобрења више власти. — 90 Докази. — 91 Сукоб надлежности. — 92 Обраћање суду кад је прописан претходни поступак код друге власти. — 93 и 94 Олакшице. — 95 Тумачење чл. 67 Правилника за изврш. Закона о јавним бележницима. — 96 Делегирање суда са удручја разних одељења Касационог суда. — 97 Снижење заједничке тековине. — 98 Одрицање од заједничке тековине. — 99 Надлежност парнице ради адвокатског хонорара.

зам

ђевин,

АРИЈА ДУШАНА ЧАМПРАГА И ДРУГА НОВИ САД

ЗБИРКА

грађанско-правних начелних одлука

IV НАСЛЕДНО ПРАВО

(Наставак).

223.

Пошто је плата војног свештеника, црквени приход за свештенички рад, за имовину која потиче из овог прихода, меродавни су посебни прописи о наслеђивању иза црквених лица (Н. О. 19-IV-1910 бр. 803).

224.

У заоставштини рим кат. вишег клира, на имовину која потиче из прихода како више свештеничке, тако и из раније ниже свештеничке дотације, у погледу наслеђивања важе прописи Колонијевог споразума. (Н. О. 10-X-1911 бр. 1594).

225.

На имовину калуђера, који је дао свечани завет не могу се применити прописи обичног наслеђивања. (Н. О. 20-XI-1900 број 7122).

226.

Имовина од гране је и то, што дете без противне услуге добије од својих родитеља за живота им. Приликом удадбе дата покретна ствар је имовина од гране. (Н. О. 25 IV 1911 бр. 121/911).

227.

Ако отац купи своме сину некретнину на тај начин, да се право власништва исте укњижи непосредно у корист сина: вредношћу од гране има се сматрати исплаћена куповна цена, а не сама некретнина. (Н. О. 12-I-1911 бр. 4202).

228.

У случају отуђења некретнине, која има карактер имовине од гране и прибављања друге некретнине, вредност од гране је куповна цена, која ступа на место отуђене некретнине. Обзира на то: да ли постигнута куповна цена премаша

грађевине уједно плодуживалац некретнине. Закупник није стварно правни овлашћеник.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 144-936)

Ревизиони рекурс се одбија у оном делу, којим се напада део закључка Окружног суда, којим је уважио рекурс извршеника број Дн. 1258/35; ревизиони рекурс пак у делу, који се тиче дела закључка Окружног суда, у којем је уважио рекурс број Дн. 1524/35 се одбија.

Разлози: Срески суд као земљишнокњижни суд до-нео је своје решење од 28-III 1935 број 1106-1110/1935 на основу четири решења Среског суда у К. од 28-III 1935 под бројевима И 137-140/35 као извршног суда. Наведено решење земљишнокњижног суда напао је извршеник Ш. П. утоком под бројем 1258/1935

Окружни као рекурсни суд тај уток је уважио и повиштио нападнути део решења, којим је земљишнокњижни суд одредио, да се плодужитак и надграђевина у з. књ. улошку број 394 општине Н. В. узме под овршно узапћење, јер да је извршни суд одредио, да се надграђевина заплени као покретност.

У своје ревизионом рекурсу оврховодилац напада ово решење, јер да се награђевина не може сматрати као покретност.

У сва четири наведена решења извршни суд је одредио оврху на покретнине и на непокретнине, којих су власници овршеници на плодужитак истих, те на надграђевину на некретнинама у улошку 394.

У решењу И 138/1935 одредио је извршни суд, да се на надграђевину оврха спроведе као на покретнину.

У решењу број И 137/35 одредио, да се оврха има спровести, по § 203 изв. зак. и за попис надграђевине замолио је земљишнокњижни суд.

У решењу И 139/1935 одредио је оврху на надграђевину по § 208 изврш. зак.

Иск. Д. Сп / 343

У решењу И 140/1935 одредио је извршни суд о врху на надграђевину по § 203 изврш. зак.

Ова су решења постала правомоћна.

Наводи даље рекурент у своме ревиз. рекурсу, да је земљишнокњижни суд морао спровести ова правомоћна решења.

Но без обзира на то што у решењима бр. И 138/35 и И 139/35 извршни суд није одредио оврху по § 203 изврш. зак. Касациони суд је морао одобрити нападнути део II степеног закључка из ових разлога:

По § 203 изврш. зак. може се спровађати оврха на надграђевину само у случају ако поред осталих услова постоји и тај, да је власник надграђевине уједно плодоуживалац некретнине. Рекурент у ревизионом рекурсу наводи, да је он закупник, дакле није стварно правни овлашћеник.

Према томе по § 203 оврха на оваку надграђевину се не може спровести, а земљишнокњижни суд би у том погледу требао да поступи као суд који спровађа оврху.

Други део нападнутог закључка се тиче другостепеног решења у ствари поступка судског извршитеља. Како против таког решења нема места правном леку на трећу инстанцу то је Касациони суд рев. рекурс у том делу морао одбацити.

Нови Сад, 22 маја 1937 године.

80.

1. Како се саставља ревизија у случају повреде правног правила, нетачног закључивања и супротности са списима. — II. Слободна оцена. — III. Продавац не одговара за штету, насталу из тога, што купац купљене земље није могао искоришћавати због тога, што су оне биле узете под удар Аграрне реформе, ако је купац, приликом склапања купопродајног уговора знао, да је купљена земља под ударом Аграрне реформе.

(Кс. у Н. Саду, Г. II 542-933.)

Касациони суд у Новом Саду одбија ревизиону молбу тужитеља и осуђује тужитеље да у року од 15 дана под претњом принудног извршења исплати туженој странци на руке њихова правозаступника Др Х. Ј. на име ревизионог трошка Динара 1715.

Разлози: Тужитељи нападају пресуду позивног суда, наводећи да се њезина установљења косе са садржином списка, са исправама које су продукване, са исказима сведока и изјавама странкама, и да је позивни суд „погрешним закључивањем“ и „са повредом формалних и материјалних правних прописа“, дошао до тога установљења да су тужитељи приликом купа знали да се купљене некретнине налазе под теретом забране.

Овака ревизиона молба — која је састављена више у облику позива не одговара §-у 534-III стр. Грпп. Наиме није довољно, да се у ревизији просто наведу све три основице на којима се може напасти установљење чињеничног стања, него је молилац ревизије дужан да у својој ревизионој молби пре свега изречно нагласи на коме од дозвољена три основа напада установљење чињеничног стања а поред тога је дужан,

1) ако напада установљење на темељу нетачне примене или непримене правног правила, да тачно наведе које је то формално право и чиме је повредио, или није применио позивни суд при установљењу чињеничног стања;

2) ако ревизију тражи на основу евидентно нетачног чињеничног закључивања да изречно и одређено означити, у чему се састоји то наводно нетачно чињенично закључивање и из које чињенице би се имао извести каква закључак дакле, да означити чињенице установљене у пресуди позивног суда, које и из којих разлога сматра да је из њих изведен закључак, резултат евидентно нетачног закључивања.

Поред свега овога ваља напоменути да се установљење може напасти на основу евидентно нетачног чи-

њевичног закључивања, само онда, ако сведоцима нису доказане баш оне чињенице на којима тужитељ заснива своју тужбу, односно тужени своју одбрану него, ако су доказане које друге посредне чињенице, па је суд из ових доказаних чињеница путем закључивања дошао до уверења да је истинита односно неистинита чињеница на којој се оснива тужба односно одбрана.

Дакле, не може бити реч и о евидентно нетачном закључивању, ако суд по парницу битне и одлучне чињенице није установио путем чињеничног закључивања, већ на основу слободне оцене података доказног поступка као што је овде случај.

3) Најзад да би супротност са списима могла бити предмет ревизије, безусловно је потребно, да молилац ревизије подробно и прецизно истакне, у чему се састоји тврђена супротност са списима и у конкретној форми у чему се она налази.

Овде се опет мора напоменути, да нема места нападању на овој основи ако су у парници продуковани докази, само делом у противности са установљеним стањем ствари, али је установљење учињено слободном оценом повољних и противних доказа у смислу § 270 ст. Грпп., као што је овде случај.

Што се тиче прве основице за нападање установљења стања ствари, молилац ревизије у својој ревизији у опште не наводи које би то било формално правно правило, које је призивни суд наводно повредио при установљењу стања ствари па се већ ни зато његова само у опште речена тврдња да је призивни суд установио стање ствари са повредом права, не може узети у обзир.

Што се пак тиче друге две основице за нападање чињеничног установљења, — ту битну чињеницу да су тужитељи приликом склапања купопродајног уговора знали, да се купљене некретнине налазе под теретом аграрне забране и да су их тужитељи као такве примили, Апелациони суд вије установио путем закључивања — већ

је горње стање ствари Апелациони суд установио на основу оцењених исказа преслушаних сведока А. А., И. и З. (зап. 26). Искази ових сведока на које се позива Апелациони суд, не косе се са горњим установљењем. Но апстрахујући то, да између исказа ових, сада споменутих сведока и установљења призивног суда нема супротности, правно је правило, као што је то горе већ речено, да се пресуда призивног суда односно њезино установљење, на тој основици да се установљење коси са списима не може напасти онда кад је суд по § 270 Грпп. оценио повољне и противне доказе и своју пресуду засновао на овим доказима, које је сматрао вероватнијима. Овако нападање је управо нападање резултата слободне оцене и мерења доказа, које не спада у круг ревизије.

Према горе изложеном по §-у 534 Грпп. и за ревизиони суд је меродавно и обавезно оно чињенично стање које је Апелациони суд установио. а то је, да су тужитељи приликом склапања купопродајног уговора знали да је купљена земља под ударом аграрне реформе.

Правно је правило, да продавац не одговара за штету насталу из тога, што купац купљене земље исте није могао искоришћавати због тога што су оне биле узете под удар аграрне реформе, ако је купац приликом склапања уговора знао, да су купљене земље под теретом забране и ако је те земље с тим теретом купио.

Према горњем меродавном стању ствари и правном правилу, Апелациони суд је без повреде материјалног права прописно поступио, када је тужитеље одбио са њиховом тужбом ради накнаде штете и измакле добити за год. 1924 и 1925, којих година тужитељи нису могли употребљавати купљене земље зато, што су оне биле под ударом аграрне реформе.

Поред оваког правног стајалишта, опадају све остале тврдње изнесене у ревизији у погледу обавезе предаје у посед купљених некретнина, као и у погледу исплате целе куповне цене, пошто су оне беспредметне,

а и иначе — као што је то горе изложено, — ни оне не одговарају § у 534 Грпп.

Из ових разлога је ваљало одбити ревизиону молбу тужених и тужитеље осудити, да туженоме исплате неоснованом ревизионом молбом проузроковани ревизиони трошак за благовремено поднесени одговор на ревизију, у смислу §§ 543, 508 и 425 стр. Грпп.

Нови Сад, 22 децембра 1937 године.

81.

I. Правна природа оставинског (непокретног) иметка, не може се установити на основу опћеничног исказа сведока, већ се то питање: да ли се која некретнина има сматрати дедовином или заједничким тецивом, има пресудити према подацима грунтовних уписа и односних списа, као и евентуалним саслушавањем грунтовних претходника. — II Када мати потпише уговор, којим је њен муж утужене некретнине даровао деци, има се сматрати, да је мати пристала, да се и евентуално њезин део, по праву заједничке тековине, преише на децу. Наследници машере не могу овај чин њихове правне претходнице напастити, већ једино могу тражити свој нужни део. (Ради се о деци из првог и другог брака.)

(Кс. у Н. Саду, Г. 236 1931.)

Касациони суд Б. Одељење ревизиону молбу тужитељица одбија, те их обвезује да туженима на руке правозаступника им плате у руке од 15 дана под претњом принудног извршења у име ревизионих трошкова 2010 динара.

Разлози: Основана је, додуше, она ревизиона жалба тужилаца, да се правна природа оставинског иметка не може установити на основу опћеничног исказа сведока, већ се то питање: да ли се која некретнина има сматрати дедовином или заједничким тецивом, има пресудити према податцима грунтовних уписа и односних списа,

у недостатку списка пак има се за сваку некретнину изводити доказивање уколико грунтовни упис није за то довољан, према томе оно установљење призивног суда да све утужене некретнине сачињавају дедовнну, не одговара 534 §-у г. п. п.-а. Но како је призивни суд умесно установио то, да је пок. мати тужилаца, онда када је потписала уговор, којим је њен муж утужене некретнине даровао туженима, и ако се у том уговору не налази никаква њена изјава, тиме пристала да се евентуални њезин део, који би јој припадао у име заједничког тецива, пређе на тужене, те стога тужиоци као наследници матере не могу напасти упитни уговор, јер то не би могла чинити ни њихова мати, то је главни тужбени захтев тужилаца, да се уговор о даровању у погледу материног дела прогласи неваљаним, није основан.

Но зато тужиоцима ипак припада право на нужни део, као десцендентима.

У том погледу није тачно стајалиште призивног суда да се исти у недостатку нарочитог захтева не би могао досудити, јер у тражењу законитог наслеђивања садржан је и мањи захтев на нужни део.

Ипак се није ни у том погледу могла уважити ревизиона жалба тужилаца, јер је према неспорном стању ствари између странака у току једна ранија парница у погледу оставинске куће, па како је могуће да ће тужиоци тамо бити намирени, преурањена је њихова тражба којом нападају даровни уговор.

Из ових је разлога ваљало ревизиону молбу као неосновану одбити.

Расположење у погледу трошкова оснива се на 425 §-у г. п. п.-а.

Нови Сад, 21 марта 1935 године.

* * *

Судска пракса. Брачноимовна права међу брачним друговима, имају се пресуђивати по оним законима, који важе онде, где је вриликом склапања брака муж имао место становања. (К. 1172-1914.)

82.

Ако препис менице туженоме није уручен заједно са платежним налогом, онда тужени још и на првој усменој расправи може поднети приговоре, који су видљиви само из менице.

(Кс. у Н. Саду, Н Г. II. 938-1934.)

Ревизиону молбу тужитеља не уважава, пресуду Апелационог суда одобрава, обвезује га да плати туженоме 595 (петстотина деведесетпет) динара у име ревизионог трошка у року од 3 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Пресуду Апелационог суда напала је у целини ревизијом тужитељица на основу ревизијских разлога из §-а 597 бр. 2, 3 и 4 Гр. п. п. и предлаже да се нападнута пресуда преиначи, менични приговори туженога одбију, менични платежни налог Округног суда у Н. број I. V. Мен. 157-1933 од 21 јула 1933 године одржи на снази и тужени осуди на снашање парничних, призивних и ревизијских трошкова.

Тужени у своме одговору на ревизију предлаже, да се ревизија не уважи, нападнута пресуда Апелационог суда одобри и тужитељица осуди на сношење ревизијских трошкова које је у свом одговору написао.

Ревизијски разлог из бр. 2 §-а 597 Гр. п. п. налази тужитељица у томе, што је Апелациони суд са повредом прописа §-а 651 Гр. п. п. изрекао, да су туженикови менични приговори благовремено поднесени, и ако нису поднесени у строгом року од 3 дана, како то предвиђа цитирани § 651 Гр. п. п., него тек на првој усменој расправи, те да према томе у призивном поступку има недостатка који је могао спречити да се правна ствар истрпано претресе и темељито оцени.

Овај ревизијски разлог није такав, да би се могао уважити.

Тужитељица у тужби уопште није навела у каквом

својству меничног обвезника тужи туженика, а најмање да га тужи као издатника властите менице.

Тужени је још у својим писменим приговорима против меничног платежног налога изјавио, да се тужба спрам њега има одбити за случај, да меница није протестирана, пошто је меницу потписао као жирант на коју околност је предложио и доказе, придржавајући себи право, да се у погледу формалних недостатака менице очитује када му се прикаже оригинална меница.

На првој усменој расправи одржаној поводом писмених приговора, тужени је изјавио, да му уопће није достављен са тужбом и меничним платежним налогом и препис менице, те да услед тога није био у могућности писмено ставити и друге формалне меничне приговоре, те да је тек на првој усменој расправи — а пошто му је приказана оригинална меница — могао да стави и остале приговоре у погледу формалне исправности менице, т. ј. приговор да фале битне потребштине: означавање трасата и да је низ индосамената прекинут.

Апелациони суд је без повреде правних правила установио, да је тужени заиста меницу потписао као жирант своје оцу М. А., односно као издатник, док је његов отац меницу потписао као акцептант. Према томе обавеза туженога на исплату меничне своте према закону је условљена подизањем протеста.

Како пак није спорно, да протест није подигнут, то је већ овај, у писменим приговорима изнет приговор, потпуно довољан, да се нападнути менични платежни налог спрам туженог стави ван крепости, без обзира на то да ли су остали приговори благовремено поднесени или не. Но овај Касациони суд налази, да су и остали менични приговори, изнесени тек на првој усменој расправи ипак благовремено поднесени.

§ 651 Гр. п. п., када одређује тродневни рок за подношење приговора, претпоставља да је туженик могао знати за облик и садржај менице и протеста онако, како су тужби приложени били.

Апелациони суд је пак установио, и то такођер без повреде правних прописа, да уопште није доказано да је туженику са тужбом и меничним платежним налогом био уручен и препис менице, те је према томе тачно и становиште Апелационог суда, да су и остали менични приговори туженикови које је ставио на првој усменој расправи — када је тек видео оригиналну меницу — такокођер благовремено поднешени, јер те приговоре раније, поред све опрезности није ни могао ставити, јер није знао, како је тужитељица меницу, коју је он као жирант потписао, испунила.

Ревизијски разлог из бр. 3 §-а 597 Гр. п. п. налази тужитељица у томе, што је Апелациони суд погрешно установио, да је туженик меницу потписао као издатник, а његов отац као акцетант, јер да у томе правцу нема података у парничним списима те да се према томе нападнута пресуда оснива на погрешној чињеничној претпоставци. Ни овај ревизијски разлог није такав да би се могао уважити.

У томе правцу продуцирани су пред нижим судовима писмени докази, и то два писма тужитељичина адвоката, у којима изречно стоји, да је тужеников отац главни дужник а туженик жирант, те писмо Х. Д. штедионице, код које се је меница налазила, и која, када је послала меницу тужитељици, у пропратном писму каже, да шаље тужитељици тражену меницу „прихват. А. М., издатник Др. Ђ. М.“

Тужитељица према изложеном, овим ревизијским разлогом заправо обара исправност оцене доказног материјала, а то није ревизијски разлог из бр. 3 §-а 597 Гр. п. п., јер тај ревизијски разлог стоји онда, ако се у пресуди наводи или претпоставља да постоји у парничним списима оно, чега у списима нема, што пак овде, према напред изложеном није случај.

Ревизијски разлог из бр. 4 §-а 597 Гр. п. п. налази тужитељица у томе, што је Апелациони суд погрешно и

правно ствар оценио, када није узео у обзир, да је она меницу зато, што је била бианко, могла по својој вољи испунити.

Ни овај ревизијски разлог није такав, да би се могао уважити.

Правно је правило: да сопственик менице не сме бианко меницу да испуни другојачије него што је међу странкама утаношено.

Па како је Апелациони суд правилно установио, да је туженик меницу потписао као жирант своме оцу који је исту потписао као акцептант, није смела тужитељица ову трасирану меницу испунити као властиту и тиме туженику наметнути тежу обавезу од оне, коју је потписом менице на себе преузео, услед чега не постоји ни погрешна правна оцена ствари са страве Апелационог суда, на коју се неосновано жали тужитељица.

Из горе наведених разлога, ревизија тужитељице као неоснована није се могла уважити, услед чега је ваљало нападнуту пресуду Апелационог суда одобрити и обвезати тужитељицу у смислу §-а 143 у вези са §-ом 152, § 607 и § 557 Грпп. и на снашање ревизијских трошкова.

Тродневни рок за испуњење ове обавезе заснива се на §-у 649 од I Грпп.

Нови Сад, 31 децембра 1937 године.

* * *

По одлуца бечког врховног суда од 13-VII-1886, ако туженик тек по истеку рока за приговоре сазна за чињенице, које заснивају право на подношење дотле неупотребљених приговора, онда се такви приговори могу поднети само сретством повраћаја у пређашње стање.

83.

§ 5 зак. чл. XX: 1877 није стављен ван снаге, дакле у важности је.

(Кс. у Новом Саду, Рек II 21-938.)

Касациони суд одржава на снази закључак Окружног суда.

Раџлози: В. Ђ, касапин из Св. М, тражио је молбом од 8 новембра 1937 године од Сирочадског Стола у П. да овај његовом малолетном сину М., који је навршио 18 година изда одобрење да може самостално водити мешовиту трговину. Сирочадски Сто је молбу одбио, јер да закон о пунолетству прописује да држављани Краљевине Југославије постају пунолетнима са навршеном 21 годином, те да, према томе, нема могућности да се наш држављанин ни по специјални прописима Тудорскога закона (зак. чл. XX из године 1877) огласи пунолетним пре навршене 21 године. Услед рекурса оца малолетнога Окружни суд у П. својим закључком од 30 децембра 1937 године, број II Пл. 424/2/1937 одлуку Сирочадског Стола укинуо је и упутио га да донесе нову одлуку, сматрајући да се малолетном дозвола за обављање радње после навршење 18 године, и поред закона о пунолетности, може издати. Сирочадски Сто је предмет у смислу § 16 Ванп. поступка у сврху ревизије подастро Касационом суду.

Касациони суд је, разматрајући закључак Окружног суда, нашао, да је он на закону основан Из прописа закона о пунолетству, да држављанин Краљевине Југославије постаје пунолетним када наврши 21 годину и да ко је пре тога постао пунолетним по посебним законским прописима, остаје пунолетним, не може се извести тај закључак, да су специјални прописи Тудорскога закона о проглашењу пунолетним, као ни пропис §-а 5 истог закона о дозволи обрта после навршене 18 године, стављени ван снаге. § 5 Тудорскога закона није стављен ван снаге ни прописом §-а 5 Закона о радњама, јер се у њему каже само толико, да радњу могу самостално водити лица која су пунолетна или пунолетни проглашена, а дозволом за вођење самосталног обрта у смислу §-а Тудорскога закона мал. лице које је навршило 18 година, по-

што почне терати обрт, постаје пунолетно. Истина да је стари обртни закон (зак. чл. XVII из године 1884) новим законом о радњама у целини стављен ван снаге и да је чл. 5 Титорскога закона идентичан са §-ом 2 старога Обртнога закона који је укинут, али § 5 Титорскога закона који предвиђа један од начина како малолетно лице и пре физичке пунолетности може постати пунолетним, није досада стављен ван крепости никаквим законским прописом. Најмање је могао бити стављен ван крепости законом о радњама који уређује једну сасвим другу правну материју, него што је уређује Титорски закон. Напротив, у смислу §-а 46 Уводног закона за ванп. поступак: Сирочадски Столови на подручју Апелационог суда у Новом Саду вршиће послове старатељске власти у досадашњем делокругу и по досадашњим прописима о њиховом уређењу све дотле, док се њихова надлежност не пренесе на редовне судове; што значи да су тим чланом Ванп. пост., прописи зак. чл. XX из године 1877, уколико нису Ванп. поступком измењени, остали на снази, па и прописи о начину стицања пунолетства пре навршене 21 године.

Нови Сад, 25 фебруара 1938 године.

*

Примедба. I. Основно је правно правило, да у колико је један правни пропис дословце унесен у два разна закона, па је каснијим специјалним законом један од та два закона у целиности стављен ван снаге, онда се има сматрати, да је исти тај пропис стављен ван снаге и у другом закону, ако тек није изречно одржан на снази.

Пропис садржан у §-у 5 зак. чл. XX: 1877 дословце је преузет и унесен и у § 2 зак. чл. XVII: 1884.

Наш Закон о радњама у своме §-у 421 изречно је ван снаге ставио цео зак. чл. XVII: 1884 дакле и § 2 тога (обртног) закона, а тиме је прећутно стављен ван снаге и потпуно исти пропис из § 5 зак. чл. XX: 1877 с обзиром на то, што тај пропис из зак. чл. XX: 1877 није изречно одржан на снази.

II. Услови за стицање права на терање обрта, садржани су у Закону о радњама, као специјалном закону.

Према § у 5 Закона о радњама — исто тако као и према § 1 зак. чл. XVII: 1884. — обртницу може да добије само онај, који је „пунољетан“ или „проглашен за пунолетног“.

Под „проглашењем за пунолетног“ у правној науци се има разумети пропис из §-а 4 зак. чл. XX: 1877 т. ј поступак чији је једини и непосредни предмет, да се малолетни „прогласи за пунољетног“, а никако се не разуме и поступак, предвиђен у § у 5 зак. чл. XX: 1877, јер се овде не ради о „проглашењу за пунолетног“, него о „одобрењу“ Сирочадског Стола, да неко малолетно лице може да води самостално обрт, а овај случај — који је стари обртни закон познавао — Закон о радњама као специјални закон, не познаје.

Други је случај био дакле до ступања на снагу Закона о радњама, док је наиме важио стари Обртни закон, који је у своје §-у 2 изречно предвидео као један од услова за добијање обртнице и случај из § 5 Туторског закона, што не предвиђа наш данашњи Закон о радњама, а по којим закону морају да поступају обртне власти. Наш Закон о радњама је дакле изоставио одредбу из § 2 старог Обртног закона, што се не може друкчије тумачити, него само тако, да законодавац није хтео да призна тамо предвиђени услов за стицање права на обртницу, већ је те услове желио утврдити онако, како је то изречено у § у 5 Закона о радњама.

III. § 46 Уводног закона за ванпарнички поступак нема никакве везе са овим питањем, јер одредба из § а 46 само то значи, да ће послови, које Сирочадски Столови досад нису вршили, већ су их вршили редовни судови (проглашење малолетности, стављање под скрбништво-старатељство одн. одузимање својевласности) остати у надлежности редовних судова, и ако се ове ствари имају по новом Вп. решавати у ванпарничком поступку. Њих ће сада свршавати редовни судови по прописима новог Вп.

IV. На основу горе изложенога наше је мишљење, да је §-ом 5 Закона о радњама стављен ван снаге и § 5 зак. чл. XX: 1877 чији је текст дословце исти са изречно ван снаге стављеним §-ом 2 зак. чл. XVII: 1884 године.

84.

1. Маши ванбрачног детета, која је за време зачећа проводила неморалан живот без икаква стида и срама,

нема права да тражи издржавање за своје дете. — II. Наредба број 3982-1916 стављена је ван снаге. — III. Мајци ванбрачног детета припадају трошкови порођаја само онда, ако је од стране природног оца била заведена обећањем женидбе или кривичним делом.

(Кс. у Н. Саду, Бр Рев. 367-937)

Касациони суд у Новом Саду ревизији туженога делимично места даје, пресуду призивнога суда преиначује и тужитељицу са досуђеном свотом од 980 динара на име порођајних трошкова одбија.

У осталом делу ревизију туженога одбија и обвезује га, да плати тужитељици трошак ревизионог поступка у износу од 484 динара (словом четиристотинеосамдесет четири динара) у року од 15 дана под теретом принудног извршења, и у истом року Држ. Ерару у име таксе на ревизијски одговор износ 60 динара.

Разлози: Пресуду призивнога суда напао је у целини ревизијом тужени на основу ревизијских разлога из §-а 597 број 1, 2 и 3 и предлаже да се нападнута пресуда преиначи, тужитељица са тужбом одбије и осуди на снашање парничних трошкова све три инстанције према трошковнику, супсидијарно пак, да се нападнута пресуда укине и ствар врати призн. суду на даљи поступак.

Тужиоц у свом благовременом одговору на ревизију предлаже, да се ревизија не уважи, нападнута пресуда призивног суда одобри и тужени осуди на снашање ревизијских трошкова које је у свом одговору пописала.

Ревизијски разлог из бр. 1 §-а 597 Гр. п. п. у конкретном случају не стоји, јер не предлежи ни један ништавни разлог из §-а 571 Гр. п. п.

Жали се тужени, да је призивни суд повредио оно материјално правно правило да ванбрачна мати нема права да тражи издржавање за дете, ако је у времену зачећа имала полног односа са више лица, односно ако је проводила неморалан живот.

Овај ревизијски разлог заснован заправо на броју 4 §-а 597 Грпп. Касациони суд уопће није узео у обзир, а то са разлога, јер по призивном суду није установљено, да би тужитељица у времену зачећа проводила била неморалан живот, те је према томе тај ревизијски разлог беспредметан а *exsertio plurium concubentium* све када би и био доказан по аустријском праву нема важности, и није разлог сам по себи да се патернитетска тужба одбије.

Жали се даље тужени да је призивни суд погрешно установио противно са садржином списа да је у критично време имао полног сношаја са тужитељицом.

Овај ревизијски разлог заснован на бр. 3 из §-а 597 Грпп. није такав да би се могао уважити.

У том правцу продуцирани су докази пред нижим судовима и то искази сведока, те тужитељице под заклетвом, на којим доказима је призивни суд засновао своје установљење да је тужени у критичном времену имао полног сношаја са тужитељицом.

Тужени према изложеном, овим ревизијским разлогом обара исправност оцене доказаног материјала, а та оцена не може бити предмет ревизијског разлога из бр. 3 §-а 597 Грпп. јер тај ревизијски разлог стоји онда, ако се у пресуди наводи или претпоставља да постоји у парничним списима оно, чега у списима нема. што пак овде према напред изложеном није случај.

Ревизијски разлог из бр. 2 §-а 597 а који се односи на недостатке призивног поступка пре оцене доказа, тужени уопће није правилно извео, те се према томе ни тај ревизијски разлог није могао уважити.

Неоснован је и онај даљи ревизијски разлог туженога да је висина издржавања превисоко установљена јер су оба нижа суда без повреде правних прописа установили да висина издржавања одговора како имовном стању туженога, тако и друштвеном положају парничних странака те према томе ни тај ревизијски разлог туже-

нога који је заправо заснован на бр. 4 §-а 597 Гр. п. п. такођер не стоји.

Но основан је онај ревизијски разлог туженога заснован на бр. 4 §-а 596 Гр. п. п. да је призивни суд повредом материјалног права досудио тужитељици у име порођајних трошкова износ од 980 динара.

Основан је тај ревизијски разлог зато, јер је призивни суд ту своту досудио с обзиром на § 2 наредбе Мађ. Министарства бр. 3982-1916 а која наредба је стављена ван крепости. После стављања ван крепости те наредбе, остали су у томе погледу меродавни ошшти приватно-правни прописи, према којима мајци ванбрачног детета припадају трошкови порођаја и бабиња само овда, када је од стране дечијег оца била заведена обећањем женидбе или кривичним делом, што међутим у конкретном случају није установљено.

Услед основаности овог ревизијског разлога, ваљало је ревизију туженога у том погледу уважити и тужитељицу са тим тражењем одбити, услед неоснованости осталих ревизијских разлога пак, ваљало је ревизију туженога као неосновану одбити и нападнуту пресуду призивног суда одобрити те туженог у смислу §-а 143 у вези са §-ом 152, 607 и 557 Гр. п. п. обавезати на снашање ревизијских трошкова, јер је тек у незнатном делу са ревизијом успео.

Нови Сад, 23 фебруара 1938 године.

* * *

Судска пракса. Свота за надржавање ванбрачне деце, има се установити према друштвеном положају матере, према томе не може се досудити већа свота зато, што се на надржавање обвезано лице налази у повољнијим материјалним приликама. (К. 5156-1933.)

Неморалан живот је установљен, кад је жена полно опћила у присуству других; кад је са мушкарцима полно опћила за новац одма после првог случајног састанка; кад је служавка полно опћила са недораслим сином свога газде; кад женска са којом су више њих полно опћили за новац, прими треће лице, да ово доводи мушкарце к њој ради полног опћења,

Ако је мати за време зачећа са више мушкараца полно опћила, свој захтев на издржавање може ефектуисати ма против кога од њих све дотле, док један од њих није на издржавање обавезан судским путем или нагодом одобреном од стране сирочадске власти. (К. 355-1914.)

85.

Суд је дужан да одреди даље доказивање, тражено на бишне чињенице, ако тек није из продукованих доказа већ стекао уверење о чињеници, у погледу које се тражи даље доказивање. У погледу примене §-а 97 Зор. бишно је у чији делокруг је спадао надзор и руковање са машином код које је осигураник настрадао односно да ли је била немогућа кривична осуда тога лица због узрока, који лежи у личности његовој.

(Кс. у Н. Саду, Г. 699-933.)

Касациони суд у Новом Саду услед ревизионе молбе тужитеља, разрешава пресуду позивнога суда и упућује тај суд на даљи поступак и доношење нове одлуке, у којој има да реши и питање сношења ревизионог трошка, који се установљава за тужитеља у своти од Динара 1500, а у име таксе Државном Ерау 400 динара.

Разлози: Тужитељ напада пресуду позивног суда зато, што је тај суд повредио формално право, тиме, што није одредио тражено преслушање М. Ј., на околност, да је управљање са упитном машином била дужност Ф. Р., пословође, а не М. Ј.

Ова је жалба основана:

По §-у 97 Зор. послодавац или власник предузећа није дужан дати накнаду осигуранима по овом закону, или њиховој родбини. Но ако је послодавац или његов поузданик за чији је поступак послодавац одговоран, кривичном осудом нађен за кривз за настали несрећни случај, то ће такав послодавац бити дужан дати накнаду осигуранику или његовим сродницима.

Док § 98 истог закона наређује, да право на накна-

ду, које је поменуто у § 97 овога закона, може се и путем грађанске парнице реализовати и без извршне казнене осуде, ако таква осуда није била могућа због узрока који лежи у личности онога, који је кривицом или пропустом проузроковао повреду.

Тужитељ тврди, да је удешавање и прегледавање упитне машине, спадало у делокруг Ф. Р., главног пословође тога одељења, где је тужитељ радио, а против њега није могао кривично поступити, јер кад је тужитељ изашао из болнице, онда већ није био у Н. Саду спомнути Ф. Р., већ је исти отишао у Аустрију, где је напрасно умро, дакле та кривична осуда није била могућа због узрока који лежи у личности Ф. Р.

На ову околност, да је наиме Ф. Р. био главни пословођа и да је њему спадала у дужност сва контрола како над инструментима, тако и над особљем, — тражио је тужитељ да се преслуша М. Ј.

Призивни суд је одбио мољено доказивање, наводећи, да је тај сведок заинтересован — јер су саслушана три сведока сведочила, да је намештање „штанца“ у машини била искључива дужност М. Ј. — и према томе — наводи призивни суд — његов исказ не би могао порушити примљено чињенично стање, установљено по I степ. суду, на основу сагласна исказа три сведока.

Правно је правило, да је суд дужан да одреди даље доказивање, тражено на битне чињенице, ако тек није из продукованих доказа већ стекао уверење о чињеници, у погледу које се тражи даље доказивање.

У датом случају је пак одлучно по судбу ове парнице, то, у чији је делокруг спадао надзор и руковање са упитном машином, јер од тога зависи да ли је тужитељ могао поступити кривичним путем или не, односно, да ли се има применити § 97 или § 98 Зор.

Како је тужитељ тражио даље доказивање на чињеницу која је одлучна по судбу ове парнице, то је суд требао одредити преслушање сведока М. Ј., а тек после

тога ће суд бити у том положају да оцени, у вези са осталим доказима: да ли ће дати вере исказу тога сведока или не.

Из овог разлога је ваљало пресуду апелационог суда разрешити и упутити тај суд на даљи поступак и доношење нове одлуке.

Расположење у погледу ревизионог трошка оснива се на §-у 508 стр. Грпп.

Нови Сад, 23 октобра 1937 године.

86.

I Ако је ревизиону молбу у основној парници одбацио Касациони суд, у обновној парници се не мора тражити, да се ван снаге стави одлука Касационог суда. — *II*. Досуда преко оквира основне парнице, могућа је, ако на то пристану овлашћени. — *III*. На снашање трошкова основне парнице, ако обновна тужба успе, само се изузетно може обвезати противна странка.

(Кс. у Новом Саду, Г. 413-1934.)

Касациони суд ревизионој молби тужених у погледу трошкова основне парнице места даје, пресуду Апелационог суда у погледу тих трошкова преиначује и тужбу у том делу одбија. Уосталом ревизиону молбу одбија и осуђује тужене, заступане по правозаступнику дру М. Л. да тужиоцима, у руке њиховога правозаступника плате, у року од 15 дана под претњом оврхе 1410.— динара (хиљаду четири стотине и десет динара) ревизионих трошкова.

Разлози: У меритуму предмета је ревизиону молбу тужених ваљало одбити, јер није основана њихова жалба, да је Апелациони суд, дајући обновној тужби места, повредио формално-правна и материјално-правна правила.

Како је ревизиона молба тужитеља у основној парници била предата закашњено, она је као таква од Ка-

сационог суда одбијена. И како Касациони суд поводом ревизионе молбе тужитеља пресуду у основној парници није донео, тужени у обновној тужби нису оправдано тражили да се ван крепости стави и пресуда Касационог суда, које у основној парници није ни било.

Тужитељи су у основној тужби тражили, додуше, само толико, „да се установи првобитно стање“, што би значило да се некретнина препише грунтовно поново на име Ч. А. и жене, на чијем је имену она и била пре него што је пренесена на име првореднога туженога. Но како су исти Ч. А. и жена тужени и у основној и у обновљеној парници, у којима се нису бранили, него су у основној парници шта више изјавили да се не противе да се купопродајни уговор и пренос некретнине на прворедног туженог огласи фиктивним, Касациони суд је нашао да Апелациони суд није погрешно, када је удовољио захтеву обновљене тужбе да се некретнина пренеде грунтовно одмах и непосредно на име тужитеља.

Иначе је Апелациони суд на основу преслушаних сведока установио као чињеницу, да су тужени имали знања о томе да прворедни тужени није власник некретнине која чини предмет парнице. То, пак, установљење није тако да се са успехом може нападати на основу § а 534 грађ. парн. поступка, утолико мање што га поткрепљују и друге чињенице: да су тужени уговорили да у случају спора између њих и тужитеља парничне трошкове сноси прворедни тужени и да су у уговору о трампи од 15 октобра 1929 условили да се извршење трампе има извршити када прворедни тужени тужитеља из куће и уклони.

У погледу парничних трошкова ваљало је ревизионој молби тужених места дати и пресуду Апелационог суда преиначити, јер је правни пропис (став §-а 572 грађ. п. п.) да се тужени обновљене парнице само изузетно могу осудити и на сношење трошкова основне парнице, који случај овде не постоји. Како, међутим, у меритуму

предмета тужени са ревизионом молбом нису успели, ваљало их је осудити да плате трошкове ревизионога поступка у смислу §§-а 543 и 508 грађ. п. п.

Нови Сад, 15 октобра 1935 године.

87.

I. Не може се преслушати као сведок: члан управног одбора у парницама акционарског друштва односно Задруга. — II. Да ли је јемство солидарно или не, правно је питање

(Кс. у Новом Саду, Г. 196-1934)

*

Члан јавног и командитног друштва не може бити сведок ни онда, ако је друштво у ликвидацији; но бивши члан, може бити сведок; не може бити сведок малолетник или стараник у парницама, које води законски заступник у име њихово; превадуженик у парници поведеној по стараноу масе; заступник правнога лица у парници правног лица, ни онда, ако од више заступника парницу води други заступник.

88.

Домар не спада у круг таквих лица за које су меридавни прописи Закона о чељадима (зак. чл. XIII: 1876), јер домар по природи свога посла не ради послове домазлука или газдинства власника куће, већ врши специјалну службу у кући бринући се за одржање кућног реда, чистоћу и мир станара.

(Кс. у Н. Саду, Рек. II. 303 1936).

89.

Политичка општина, која склопљени уговор не поднесе вишој власти на одобрење, не може се позвати на недостатак тога одобрења, ако је друга добронамерна странка са своје стране извршила уговором примљени рад, и општина тај рад као исправан и примила, већ је дужна да другој странци исплати уговорену награду за обављени рад.

(Кс. у Н. Саду, Г. 1062-1930).

Ревизиону молбу тужитеља уважава, нападнуту пресуду призивног суда преиначује те удовољавајући тужби тужитеља пресуђује тужену, да у року од 15 дана под теретом принудног извршења плати тужитељу у име главнице 95.400 динара са 5% камате од 16 јуна 1928. а у име парничког трошка и то пред првостепеним судом 5799 динара, пред призивним судом 2100 динара и пред ревизионим судом 2100 динара. Надаље је дужна тужена платити Државном Ерару посебно у име таксе из тар. број 173, 174 и 176 такс. закона укупно 3472 дин. у року од 30 дана под теретом принудног извршења.

Разлози: У својој ревизионој молби напада тужитељ пресуду призивног суда због повреде материјалног права, која се састоји у томе што је изрекао, да решење општине није према трећим особама ваљано, јер није поступљено у смислу § 24 зак. чл. XXII из године 1886, наиме јер то решење није поднесено надлежној вишој власти на одобрење и по овој прописно одобрено. Каже даље тужитељ да је то решење према трећим особама пуноважно, нарочито према онима, који су били у до-број вези а горе цитирани законски пропис важи само „pro foro interno“, а не и за треће особе, које су добро-намерно поступале, — дакле не вреди ни за њега.

Ова је жалба основана.

Како је наиме призивни суд утврдио као чињеницу, да су под „заинтересованим лицима“ наведеним у спорном решењу општинског одбора у П. од 8 марта 1921 има подразумевати и Српско-Православна Црквена Општина у П., јер је њој и одузета земља у сврху експроприације за градњу жељезничке пруге Тител-Орловат, а овако утврђено чињенично стање није ничим од стране тужене нападнуто, то је тиме правомерно већ по призивном суду решен и одбијен приговор тужене да се споменуто решење односи на Српско-Православну Црквену Општину у П. као правно лице, већ само на физичка лица.

Даља консеквенција из тако утврђеног стања следи

да је и Црквена Општина у П. према истом решењу и мала добити као што су то добила и остала заинтересована лица од тужене Политичке Општине у П. у замену онолико земљишта, колико је тој Црквеној Општини одузето од Државе у експропријационе сврхе за градњу речене жељезничке пруге.

Питање одобрења споменутог решења по надлежној вишој власти, које се тражи у смислу § 24 зак. чл. XXIII из год. 1886 и које је призивни суд узео као основу своје пресуде, није тај суд правилно решио и то за то, што је тужитељ улазећи у споразум са туженом гледе речене експроприације доиста поступао добронамерно, затим што је спорно решење за остала заинтересована лица у целости извршено, мада то решење није ни за њих било одобрено по вишој власти, што више није било овој ни поднесено на одобрење, надаља зато што је држава дакле тужитељ од своје стране све оно испунио и извео, што је по споразуму са туженом имао испунити, наиме изградио жељезничку пругу Тител-Орловат преко места П. и у самом месту П. подигао жељезничку станицу, док тужена није у погледу тужитеља удовољила својој обавези.

Код оваквог правног посла, где за обе уговоравајуће странке постоје дужности и права, не може се једна странка користити само правом, а обвезу своју безразложно одбити, па баш за то јер тужена није своју обвезу испунила, има противна странка право, да ју на то путем суда принуди, што је тужитељ као протустранка својом тужбом и учинио. Баш због тога позивање на § 24 зак. чл. XXII из год. 1886 није овде умесно, јер одобрење у смислу те установе имала је тужена исходити, а у колико то није учинила, сноси она односно евентуално њени органи одговорност за тај пропуст, јер је тужитељ извршивши споразум од своје стране у доброј вери оправдано очекивао, да ће и тужена са своје стране тај споразум и све оне радње с њим склопљене дакле и исхођење одобрења извршити.

Становиште противно овде изложеном довело би иначе у питање и ваљаност свега оног, што је тужена према осталим интересентима извршила, наиме могла би тужена побитијати и тражити натраг и од осталих интересената уступљене им комплексе земљишта на истој основи, наиме на околности, јер ни гледе њих нису одобрене од више власти учињене замене и отуђивања општинског земљишта, а то се противи и споразуму странака и правном правилу, које регулише обвезе из таквог споразума. Прикључени списак интересената издан од стране секције за грађење пруге Тител-Орловат као и извод из седничког записника политичке општине П. (тужене) од 16 децембра 1924 не мења ништа на ствари покрај утврђеног по призивном суду а ненападнутог од стране тужене чињеничког стања да се заинтересованим лицем у смислу реченог споразума има сматрати и Српско-Православна Црквена Општина у П.

Како је коначно међу странкама неспорно, да је у експропријационе сврхе за градњу речене жељезничке пруге одузето од Српско-Православне Црквене Општине у П. 7 јутара и 1296 кв. хвати, затим непосредно да тужена овој општини није дала у замену за то земљиште одговарајући комплекс од свога земљишта, као што је то учинила према осталим интересентима нити је ту црквену општину на други који начин подмирила, већ напротив је тужитељ имао реченој црквеној општини платити одштету до утуженог износа, па како тужена није приговорила ни висини те одштете, то је из свих горе наведених разлога било оправдано донети пресуду као горе.

Изрека суда у погледу плаћања парничких трошкова оснива се на § 543 гр. пп. у вези са §§ 508 и 425 гр. пп., а гледе плаћања таксе на чл. 5 и 9 такс. закона.

Нови Сад, 12 октобра 1933 године.

90.

I. Истина, да суд не може истинитост неке чињенице, која се има доказати, установити само на основу исказа таквих сведока, који управо потврђују једнострану изјаву оне странке коју терети обавеза доказивања. Али се ово правило не може применити онда, када дотични сведоци из других чињеница и индиција могу извести закључак о истинитости те једностране изјаве. — II. Суд може сматрати доказаним не само оне чињенице, које су преслушани сведоци у своме исказу потврдили, него и друге чињенице, до којих је суд дошао путем заључивања из доказних чињеница.

(Кс, у Новом Саду, Г. II, 127-1934)

Касациони суд у Новом Саду одбија ревизиону молбу тужитељеву и осуђује тужитеља, да у року од 15 дана под претњом принудног извршења исплати туженој странци на руке правозаступника јој на име ревизионог трошка Динара 475 (словом четири стотине седамдесет и пет динара) и Државном Ерару у име таксе за одговор на ревизиону молбу 10 динара.

Разлози: Тужитељ напада пресуду позивног суда на основу повреде формалнога и материјалнога права.

Повреду формалног права тужитељ налази у томе, што је позивни суд погрешним закључивањем установио чињеницу, да је тужитељ тукао тужену и ако то преслушани сведоци нису видели, већ су само то исказали, да им се тужена тужила, да ју муж туче.

Ова жалба није основана.

Истина, да суд не може истинитост неке чињенице, која се има доказати, установити само на основу исказа таквих сведока, који управо потврђују једнострану изјаву оне странке, коју терети обавеза доказивања. Али се ово правно правило не може применити онда, када дотични

сведоци из других чињеница и индиција могу извести закључак о истинитости те једностране изјаве.

У датом случају сведок Х. М. је искавала, да се једном срела на улици са туженом која је имала модрицу преко очију, и да је ово на њезино питање испричала, како ју је муж претукао.

С. Н. под заклетвом преслушани сведок по горњем предмету сведочио је, да је тужена једном побегла од свога мужа из села и дошла на један дан код њих, — да је била сва модра и да се жалила, да ју је муж истукао.

Ови сведоци дакле не само да потврђују једнострану изјаву тужене, него потврђују и то, да су стварно видели модрице на туженој, за које је тужена рекла, да потичу од њезина мужа.

На основу исказа ових сведока као и исказа сведока Ч. М. (под бр. 22), да јој се тужена више пута жалила, да ју муж туче; даље

сведока Ш. Д., који сведочи, да је тужена једног дана 1927 године у јесен, дошла до њега и рекла, да ју је муж тукао, да не може с њим издржати и да иде у Б.; најзад

сведок Л. Д., која је такођер потврдила, да јој се тужена више пута жалила, да је муж туче и не даје новац за живот, најзад да се од прилике пре две године тужена вратила са својим родитељима и рекла сведоку, да је зато отишла јер ју је муж тукао;

Призивни суд није извео евидентно нетачни закључак, кад је из доказаних чињеница извео тај закључак, да је тужитељ своју жену тукао.

Наиме, суд може сматрати доказним не само оне чињенице, које су преслушани сведоци у своје исказу потврдили, већ и друге чињенице, до којих је суд дошао путем закључивања из доказаних чињеница. Ово је чињеничко закључивање, које по § 534 Грпп. може бити

предмет ревизије само онда, ако је оно евидентно нетачно, што овде није случај.

Сем горње чињенице, позивни суд је установио и то, да брачне странке у току брачног живота нису добро живеле, јер се тужитељ према својој жени грубо понашао, — да га је тужена више пута остављала, — да тужитељ попије сву зараду, да се карта, да се не брине за тужену и за дете, и да је тужена у јесен 1927 године због тога напустила свога мужа, који ни од тога времена није више марио за своју жену и дете, нити им је долазио, нити слао новац за издржавање, најзад да је тужена и по приложеном њезином писму вољна била, да се измири са тужитељем — а то је наглашавала и у току ове парнице — међутим да је то тужитељ отклонио не наводећи никаква разлога

Ова установљења, тужитељ не напада у својој ревизионој молби.

На основу овога, делом неуспешно нападнутог, а делом не нападнутог, те тако у смислу § 534 Гр. п. п. и за овај ревизиони суд меродавног и обавезног стања ствари, позивни суд је оценивши целокупни доказни материјал, правилно установио стање ствари и применио материјално право, када је изрекао, да је тужитељ својим понашањем онемогућио заједнички брачни живот и да зато са стране тужене не предлежи разлог из тач. а) §-а 80 Закона, о брачном праву.

Тужитељ даље наводи и то, да све кад би се узело у обзир, да је он тукао жену, ова се околност не може узети у обзир зато, јер му је то тужена опростила.

Ни ова се жалба не може уважити.

У датом случају нема важности та околност, да ли је тужена касније опростила тужитељу његово недолично понашање, него је одлучно то, да ли је тужена имала оправдана разлога, да тужитеља напусти. Опростај би био од важности онда, да је тужена тражила развод брака на основу тих чињеница.

Иначе, од важности је та околност, да је тужена увек била вољна да се мира — што сведочи њезино писмо, од којег је само један део приложен списима, — што је она изјавила и у току парнице, док је тужитељ категорично изјавио, да неће да се мири, и ако је по горњем установљењу он био крив за прекидање брачне заједнице.

Из ових разлога је ваљало одбити ревизиону молбу тужитељеву и осудити тужитеља, да на основу §-а 508 Гр. п. п., туженој исплати ревизиони трошак за поднесени одговор.

Нови Сад, 26 јануара 1938 године.

91.

Сукоб надлежности односно делокруга између редовних судова и административних власти може постојати само онда, ако у спорном предмету или надлежности још није решавао Касациони суд.

(Кс. у Н. Саду, Вп. 472-1934)

92.

И ако је прописан претходни поступак код друге власти, странка се може обратити суду, већ онда, када се та друга власт прогласи ненадлежном.

(Кс. у Н. Саду, Вп. 472-1934.)

93.

Олакшице: незнатност дела, дубока старост (Кре 212-1936); напишито стање, породично стање (Кре 7-937); околност, да је оптужени отац четворо деце (Кре 347-36); код подвођења, околност да су оштећене професионалне простишутске (Кре 182-936); признање (Кре 233-36); узрујано стање, које је наступило услед узајамне свађе (Кре 5-37); мала вредност украдених ствари (Кре 246-36); добро владање (Кре 339-36); поодмакло

доба старости (Кре 341-36); код злочина крађе, да оштећени не тражи казну и да је са оптуженим у шазбинским односима (Кре 92-36); што је кривично дело за које је оптужени осуђен, доста давно почињено, те је оптуженик дуго остао под кривичним ислеђењем без своје кривице (Кре 185-36).

94.

Код малолетника и код чиновника се не може признати као олакшица, добро владање. Добро владање и некажњен предживош претставља само једну олакшицу (Кре 116-936).

95.

У смислу чл. 67 одељ. 2 Правилника за извршење закона о јавним бележницима, претседник Окружног суда, као надзорна судска власт, може старешини Среског суда наредити, да промени своју одлуку у погледу одређења коме ће се поверити вођење оставинске расправе, али таква одлука надзорне власти нема и не може имати дејства, када је оставинска расправа већ довршена и коначно решење о предаји заоставштине по суду већ денесено.

(Кс. у Н. Саду, Рек. II 101-1936.)

* * *

По нашем мишљењу наредба надзорне власти нема дејства већ ни онда, кад је оставинска расправа отпочела.

96.

Према пропису чл. 46 Уводног закона за Грив, за делегирање суда са подручја разних одељења Касационог суда, надлежно је веће шесторице, састављено према пропису из §-а 104 Зус.

(Кс. у Н. Саду, Р. II, 7-1937.)

97.

Правно је правило, да закупник који је земљу узео у закуп на краће време (једну годину) има право да шражи — у колико није противно уговорено — да му се закупнина сразмерно снизи, ако су приходи од закупног добра због изванредних случајева (елементарне непогоде) спали више од половине обичног прихода, но он мора без оклевања известиши даваоца под закуп о несрећном случају још пре него што је скинуш плод, да би се могла установити штета. Ако ово не учини не ће се обраћати пажња на његово казивање,

(Кс. у Н. Саду, Г. I 622-1933).

* * *

На подручју угарског приватног права, потребно је да закупник претрпи знатну штету, за равлику од прописа Ага, који у своме §-у 1104 тражи штету преко 50%.

*

О закупу види: III, 35 — VI, 52 — VIII, 116, 181, 222 — IX, 43, 135 — X, 95, 127, 135 — XI, 87, 127, 181 — XII, 55, 129 — XIV, 179 — XV, 77 — XVI 2, 43, 96, 125 — XVII, 149.

98.

Удовица, која је на оставинској расправи прихватила мужевљев шестаменаш, којим јој је установљено плодоуживање на читаву заоставштину, уз изјаву, да нема никаквог даљег захтева, — нема права да тражи заједничку тековину, ни онда, ако је суд неважним прогласио мужевљев шестаменаш.

(Кс. у Н. Саду, Г. I 530-1933).

99.

Надлежност суда у парницама ради адвокатског хонора, који потиче из парничног поступка.

(Кс. у Н. Саду, Рек. II 371-1936).

Ревизиони рекурс тужитеља се делимично уважава, па се нападнути II степени закључак одобрава у оном делу, који се тиче парница вођених пред Среским судом, дочим се гледе оних парница, које су вођене пред Окружним судом нападнути закључак укида. У II степеном закључку туженоме досуђени трошак снижава на половину.

Тужени се пак осуђује да плати тужитељу у име $\frac{1}{2}$ трошка за ревизиони рекурс 190 динара за 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Тужитељ је поднео тужбу код Окр. суда у П., у којој тражи, да се тужени осуди да му плати у име трошка заступања 4634 динара спп. и то у ствари, ма, које су вођене код Окружног суда, а делом код Среског суда у П.

Тужени је ставио дилаторни приговор. јер да Окружни суд није стварно надлежан, будући је утужена вредност исвод 12.000 динара, а да није ни местно надлежан, него да је надлежан Срески суд Новоме Бечеју, будући тужени борави у Д.

Првостопени суд је оба приговора одбио с обзиром на пропис § 32 закона о адвокатима.

Апелациони суд је као рекурсни суд рекурс уважио и дилаторне приговоре уважио из разлога, јер да је тужитељ по § 32 зак. о адвокатима требао подићи тужбу за заступање пред Окружним судом код Окружног суда, а за заступање пред Среским судом код Среског суда, па је тужбу одбацио.

Закључак Апелационог суда напада тужитељ у ревизијском рекурсу позивајући се на прописе § 322 и § 251 Грп.

Касациони суд је овај рекурс уважио делимично из ових разлога:

По § 32 зак. о адвокатима за овакве тужбе искључиво је надлежан онај суд, пред којим је парница вођена у I степену.

цену ново-прибављене некретније или не. (Н. О. 26-IV-1910 бр. 939/1910).

229.

Имовина од гране, у колико она постоји у заоставштини у природи, има се наследнику од гране досудити у природи и у том случају, ако је спојена са стеченом имовином која знатно прелази вредност имовине од гране; у оваком случају се у готовом новцу има издати стечена вредност. (Н. О. 6-IV-1911 број 5712).

230.

Ако вредност стечене имовине која је помешана са имовином од гране, а од ове се не може раздвојити, знатно прелази вредност имовине од гране, има се досудити новчана вредност имовине од гране. (Н. О. 26 III-1912 бр. 4549.)

231.

Имовину од гране, онда наслеђују деда и баба, ако нема ни родитеља, ни побочних сродника који потичу од њих. Родитељи и њихови десценденти безусловно искључују из наследства деду и бабу, дакле и онда, ако оставинско имање потиче од деде и бабе који су још у животу. (Н. О. 5-IX-1906 бр. 2225).

232.

Ако приход оставинског имања не прелази најмању меру стана и издржавања које може удовица захтевати по закону, и тако је тај приход у целини потребан за пристојно издржавање удовице, износ утврђеног нужног деда има се исплатити тек после престајања удовичког права, али се ова свота има осигурати хипотекарним укњижењем на оставинске некретности. (Н. О. 30-I-1908 бр. 1890).

233.

У смислу §-а 18 зак. чл. VIII: 1840 удовици на име удовичког издржавања додуше припада један дечији део, пошто пак удовица има права да захтева стан у кући умрлог јој мужа: стан који је са умрлим мужем заједно уживала, у смислу цитираног законског чланка, удовица само онда мора да подели са децом која потичу из мужевљевог ранијег брака, ако тај стан у целини није потребан за употребу њезину и њезине деце. (Н. О. 15-IV-1913 бр. 4463).

И.В.П. ст/343

ЧУВАЈМО ЈУГОСЛАВИЈУ!

Позив на претплату!

Отварајући претплату за XVIII. годину, умољавамо све наше п. претплатнике, да на име претплате за 1938. годину изволе послати Дин. 120, с обзиром на то да је претплата платива одма у почетку године, пошто је наш лист упућен једино на претплату.

Уједно, овим путем позивамо оне наше п. претплатнике, који на супрот многих опомена, још ни до данас нису исплатили претплату за **раније** године, да изволе то одмах учинити.

Објављујемо и то, да се код Уредништва још могу добити „Збирке“ из неких ранијих година, свако годиште по 100 динара. **Судије, судијски и адвокатски приправници** ова ранија годишта могу добити у пола цене.

Нови Сад, 15 маја 1938 год.

Уредништво „ЗБИРАКА“

НОВИ САД

Илије Огњановића 18.

Телефон 24-98.

